

ПРОБЛЕМИ ПЛАНУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

До розгляду пропонуються проблеми, з якими зустрічається викладач при підготовці до проведення інтерактивних занять або включення інтерактивних компонентів у класичні методи навчання.

Основою інтерактивних методик навчання є спілкування, яке спрямоване на обмін думками, теоріями, пропозиціями, аргументами, інформацією та має на меті розширення та поглиблення знань, їх упорядкування, засвоєння, усвідомлення. Вже не піддається сумніву той факт, що знання, здобуті самостійно (або за допомогою викладача) та активно проговорені та обговорені, засвоюються майже на 90 відсотків. Таким чином, інтерактивні методи є високоефективними.

Однак, не викликає заперечень й те, що інтерактивність у процесі навчання не є чимось спонтанним, несподіваним, залежним від випадкових обставин. Інтерактивні заняття плануються, готуються викладачем заздалегідь, ще у період підготовки до читання курсу тієї чи іншої дисципліни.

Можемо говорити про те, що є два види інтерактивності у реалізації освітнього процесу: перший, у якому однією з активних сторін є сам викладач; другий – коли спілкуючимися сторонами є студенти, а викладач виступає як організатор.

За браком часу та обсягу ми зупинимось тільки на першому виді інтерактивних занять, де викладач є організатором, ініціатором та активним їх учасником, і розглянемо фактори, що позитивно впливають на ефективність використання у навчальному процесі цієї методики.

До цих факторів можна віднести:

- глибоке володіння викладачем матеріалом, обізнаність у сучасних тенденціях, теоріях, практичному втіленні всього того, що пов'язано із предметом, темою для обговорення;
- комунікативні навички викладача, його вміння вести дискусію;
- здатність поважати позицію іншої людини, приймати та об'єктивно оцінювати протилежну точку зору;
- усвідомлення мети, з якою взагалі організується обговорення того чи іншого питання;

- свідоме планування того, коли, з якого питання, протягом якого часу буде відбуватися дискусія, обговорення;

- наявність критеріїв підведення підсумків дискусії: хто буде їх підводити (викладач чи студенти), що повинно бути знайдене, підкреслене, виділене протягом дискусії.

Таким чином, викладач заздалегідь виділяє час для проведення обговорення (наприклад, на лекції або планує семінарське заняття повністю або частково як інтерактивне) та формулює питання, які пропонуються для дискусії, передбачає результат.

Аналіз підсумків проведення інтерактивних занять дає підстави говорити про те, що вони не завжди проходять ефективно та вдало. Це вимагає розглянути причини, які призводять до негативного результату. Ці причини можуть бути породжені як діями викладача, так й діями студентів. Викладач може погано (не до кінця) врахувати ті фактори ефективності, що були викладені вище. На причинах низької ефективності, пов'язаних із поведінкою, діями студентів, хотілося б зупинитися більш детально.

Причин того, що студенти не готові до обговорення, дискусії може бути декілька:

- студенти не вміють вести дискусію: слухати аргументи, логічно викладати власну думку, їм бракує знань, емоції змушують їх переходити з теми обговорення на особистість того, хто не погоджується з висловленою точкою зору;

- запропоноване для обговорення питання не виявилось цікавим, студенти не побачили його професійної або життєвої цінності, проблемності;

- тема дискусії базується суто на новому матеріалі, який студенти ще не опанували, і вони не можуть його зв'язати з попередньо отриманими знаннями і тому їхні аргументи носять поверховий характер, базуються на побутових знаннях та досвіді;

- викладач не сприймає точки зору та аргументації, відмінної від власної; побоювання негативних санкцій на підсумковому контролі заважає студентам активно брати участь у дискусії;

- викладач нечітко сформулював мету дискусії, тому студенти не розуміють, що саме від них вимагається і до чого вони повинні прийти.

Такий достатньо загальний аналіз причин невдач при підготовці та проведенні інтерактивних занять дозволяє зробити певні висновки.